

Прочитайте:

- ❖ Доповідь голови Степана Бучути на ювілейному засіданні з нагоди 20-річчя заснування СУРу
- ❖ Виступ Надзвичайного і Повноважного Посла України на ювілейному засіданні СУРу
- ❖ Роздуми до 20-ої річниці Союзу Українців Румунії (I)
- ❖ Враження від XVII-го національного фестивалю українських колядок і обрядів
- ❖ «З Румунії з любов'ю»
- ❖ Сторінка письменника

Можна стверджувати, що національна організація українців Румунії має вже свою історію. Колись її сторінки вивчатимуть дослідники. Вивчатимуть не тільки перебіг подій цих двох десятиріч, а й безперервність існування українців в межах імперій і держав, дивовижність їх живучості, збереження мови, культури і традицій, моменти духовного розвитку у вельми несприятливих умовах тоталітарного режиму, змагання за національне відродження в умовах демократії і свободи.

ВИСТУП

Надзвичайного і Повноважного Посла України в Румунії

Маркіяна Кулика

на ювілейному засіданні Ради Союзу українців Румунії

з нагоди 20-річчя заснування СУР

(м.Бухарест, 20 лютого 2010 року)

**Шановний пане Голово,
Шановні голови повітових філій Союзу українців,
Пані і панове,**

Наша сьогоднішня зустріч має особливо приємний привід. Виповнюється 20 років від дня заснування Союзу українців Румунії. Тому передусім дозволять щиро привітати усіх присутніх, а у вашій особі – всю українську громаду Румунії з цим славним ювілеєм.

Маючи офіційно досить молодий вік, Союз українців Румунії насправді є набагато старшою і досвідченішою організацією. Упродовж десятиліть, у сприятливі та важкі періоди історії, вона підтримувала духовні основи етнічних українців, вселяла в їхні душі віру і надію, допомагала зберігати культуру, традиції і звичаї наших дідів і прадідів.

Гідно представляючи в Румунії українську громаду, СУР робив і робить неоціненний внесок у розбудову двосторонніх дружніх відносин між двома державами, передусім у галузі людських контактів, допомагаючи румунам краще і глибше запізнати своїх сусідів.

Ми пишаємось вашими здобутками.

Ми вдячні усім вам: панові депутату Бучути, присутнім тут головам місцевих осередків Союзу, працівникам редакцій часописів СУР, українським викладачам, письменникам, самодіяльним художнім колективам, всім активістам та членам Союзу, і, безумовно, його засновникам, за наполегливу працю, творчий пошук, відданість справі збереження національної ідентичності і духовної єдності українців.

Особлива шана вам за сприяння у донесенні до широкої румунської громадськості правди про Голодомор в Україні 1932-1933 років, у вшануванні пам'ятних дат української історії та її визначних особистостей, особливо тих, чия доля була пов'язана з Румунією.

Хотів би ще раз запевнити: Україна завжди буде поруч з Вами – і не лише географічно. Батьківщина знає і пам'ятає про вас, підтримуючи морально і конкретними справами. Переконали, що підтримка української громади за кордоном буде серед пріоритетів і недавно обраного нового Президента України В.Януковича. Ви в усьому можете розраховувати і на українських офіційних представників тут –дипломатів Посольства.

Шановні пані і панове!

Наприкінці минулого року з великою приємністю взяв участь у відкритті першого в Румунії Українського культурного дому в Тімішоарі. Вважаю це однією з визначних подій як у житті місцевих українців, так і двосторонніх українсько-румунських відносинах. Хотілося б, щоб такі події відбувалися частіше. Хто бував в Українському домі та бачив рівень його матеріально-технічного забезпечення, погодиться, що не лише обіцянками, але й

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ

лютого 2010 року м. Київ

**Голові Союзу українців Румунії,
Депутату Парламенту Румунії,
пану Степану БУЧУТІ**

Українській громаді Румунії

**Шановний пане Голово!
Дорога українська громадо!**

Прийміть щирі вітання з нагоди 20-річчя заснування Союзу українців Румунії.

Діяльність вашої громадської організації добре відома в Україні. Віддаємо шану вашим зусиллям із збереження рідної мови і культури, духовних надбань, національних традицій і звичаїв.

Цінуємо вашу видавничу діяльність; регулярні видання творів українських письменників та поетів Румунії, періодичних часописів СУР «Вільне слово», «Український вісник», «Кур'єрул українця», «Наш голос», «Дзвоник».

В Україні та світовій українській громаді широко відомі ваші чудові художні колективи «Задунайська Січ», «Зоря», «Ронянські голоси», «Гуцульський плай», «Коломийка», «Негостинські струни», «Свекрухи», «Зелений барвінок», «Зелена ліщина» та інші, які доносять неповторну красу української пісні, голос душі українського народу.

Розділяємо Вашу радість з приводу створення в Румунії першого Українського культурного дому у повіті Тіміш, розширення місцевих осередків Союзу українців Румунії!

Щиро вдячний Вам за солідарність з діяльністю українського дипломатичного представництва, виявом якої стали численні приклади нашої успішної взаємодії. Зі свого боку, Міністерство закордонних справ України продовжуватиме робити все для того, щоб кожен з вас відчув справжню увагу та піклування з боку Батьківської землі.

Зичу Союзу Українців Румунії нових успіхів, творчих здобутків, натхнення, у важливих починаннях!

Міцного здоров'я добробуту і процвітання всьому українству Румунії!

Слава Україні!

Міністр Петро ПОРОШЕНКО

конкретними справами Українська держава підтримує громаду за кордоном.

Як мені відомо, ще один Український культурний комплекс – з музеєм, бібліотекою, концертною залом та класними приміщеннями – Союз українців планує спорудити в селі Рогожешть повіту Ботошань. Запевняю Вас, що і у цій справі Посольство та Генеральне консульство в Сучаві буде поруч з Вами і надасть необхідну допомогу.

Дуже цікавим і перспективним мені видається наш спільний з Союзом українців проект спорудження музейно-етнографічного комплексу „Задунайська Січ” у с. Верхній Дунавець повіту Тульча. Нашими з вами спільними зусиллями ми можемо перетворити це місце, де нині проживає в т.ч. і значна кількість етнічних українців, в одну з найбільш відвідуваних туристами точок Румунії.

Ще у наших найближчих планах – встановлення пам'ятника Тарасові Шевченку в місті Тульча, меморіальної дошки гетьману України Пилипу Орлику в Бухаресті.

Серед важливих напрямів залишаються заходи із донесення об'єктивної інформації з проблематики Голодомору 1932-1933 років в Україні, інших подій української історії та сучасності.

Впевнений, разом ми реалізуємо ці плани і багато інших.

Мої колеги підрахували, що лише протягом 2009 року Посольство і Союз українців Румунії спільно провели понад 30 акцій і культурно-мистецьких заходів, що були присвячені визначним подіям історії та культури України, українським традиціям і звичаям. Так маємо тримати.

Щиро бажаю всім вам, шановні панове, добра і здоров'я, сил і натхнення, злагоди і успіхів у ваших повсякденних справах. У діяльності, спрямованій на благо української громади, на розвиток українсько-румунського співробітництва на засадах взаємодовіри, дружби та добросусідства.

Нехай Союз українців Румунії і надалі залишається надійною опорою українства у збереженні національної ідентичності, утвердженні ідеалів гуманізму, свободи і демократії!

Слава Україні!

Доповідь голови СТЕПАНА БУЧУТИ на ювілейному засіданні з нагоди 20-річчя заснування СУР

Сьогодні, 20-го лютого 2010 року, Президія Союзу Українців Румунії скликала Ювілейне зібрання з нагоди сповнення 20 років від зодобуття Союзом Українців Румунії юридичного статусу офіційної організації.

Як нам усім відомо, свідомі українці, які проживали у Бухаресті до Грудневої Революції 1989 р., зібралися 28 грудня і проголосили створення незалежної української організації в Румунії під назвою Союз Українців Румунії.

За тодішнім законом, щоб створити неурядову організацію, до суду, окрім інших документів, потрібно було подати список засновників.

Хочу назвати цих людей:

– Микола Корсюк	– Євген Михайчук
– Іван Ковач	– Михайло Михайлюк
– Ірина Ковач	– Іван Мінтянський
– Оріся Хортик	– Іван Мойсюк
– Корнелій Ірод	– Микола Олексюк
– Богдан Івашко	– Іван Ребошапка
– Кирило Куцюк-Кочинський	– Теофіл Ребошапка
– Юлії Лазарчук	– Корнелій Регуш
– Ігор Лемний	– Іван Непогода
– Ірина Левинська	– Степан Ткачук
	– Сильвестр Загородний

Чесť їм і слава за їх добрий вчинок, за те, що посприяли згуртуванню українців Румунії в офіційну організацію.

Важливим моментом для українства Румунії став виступ по центральному телебаченні Степана Ткачука, в якому він висвітлює мету Союзу Українців Румунії – неурядової, неконфесійної і неприбуткової організації, яка має основним завданням захист прав осіб, що належать до української меншини, збереження прав та утвердження їх етнічної, мовної, культурної та релігійної ідентичності, відродження та формування національної свідомості, боротьба за об'єднання українців Румунії, захист індивідуальних та колективних прав членів організації і зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Ця промова мала великий відгук в нашій державі, бо ще перед новим 1990 роком українці з Мараморощини (Русь-Поляни і Бая Маре), Буковини, Банату (Лугожу) і опісля із Тульчі почали об'єднуватися в організацію.

П'ятого січня 1990 року в сільській раді села Русь-Поляни, яке налічувало приблизно 13 тисяч жителів, зібралися свідомі українці і створили місцеву організацію.

Ще до нового 1990 року українці міста Бая Маре були зацікавлені створити українську організацію на Мараморощині, маючи на увазі, що місто Бая Маре є центром Мараморського повіту. Перша їх зустріч відбулася в приміщенні Інституту шахтарських досліджень, де тоді працював реметянський українець Михайло Богдан (Шелевер).

В цій приміщенні з надійною охороною я разом з Михайлом Богданом, Іваном Лазарчу-

ком, Миколою Мейсарошем і Юрієм Паращинець зустрічалися кілька разів і вирішили скликати Повітову конференцію у Бая Маре після нового року.

На засіданні, окрім українців з Бая Маре та околиць, прибули і представники міста Сігета, тодішні викладачі – Юлія Грінь, Іван Корнищан, Федір Попович, Юлії Мануляк, а також українці із мараморських сіл: Олекса Бевка, Іван Миколайчук, Юрій Павліш, Павло Бучута, Василь Горват, Олекса Ковач, Ілля Ковач, Юрій Бота, Микола Руснак та інші.

Сієтські делегати і делегати українських сіл з долини річок Рускови, Вишави і Тиси проголосували, щоб центр українців був у Сієті і щоб там відбулася повітова конференція.

Тоді тимчасовий провід Баямарської організації вирішив обрати провід Союзу міста Бая Маре і околиць.

Перший провід мав такий склад:

1. Юрій Паращинець – голова
2. Степан Бучута – заступник
3. Іван Лазарчук – член
4. Микола Мейсарош – заступник
5. Михайло Богдан – член
6. Федір Мігня – член
7. Мануела Манга – секретар.

На засіданні був присутній від тимчасового центрального проводу Степан Ткачук.

В залі будинку культури профспілок в кінці зібрання пролунала пісня великого Кобзаря Тараса Шевченка «Рече та стогне Дніпр широкий».

Після цієї події українці із Бая Маре та околиць почали сходитися і записуватися до Союзу, тимчасовим центром якого був офіс Повітрової шахтарської профспілки, де моя сестра Євдошка Гоп добровільно виконуючи секретарські обов'язки, записувала їх і збирала внески по 3 леї.

Учасники згаданого вище засідання проголосували, щоб перша Конференція Союзу Українців Румунії відбулася в Сієті 10-го лютого 1990 року.

В той час наш єдиний український часопис «Новий вік» (сьогодні «Вільне слово») на своїх сторінках оголосив першу надзвичайну подію такими словами:

«...Нам довели святу істину – кров людська – не водиця, адже до залу стягалися всі ті, зокрема делегати Союзу українців сієтської і баямарської околиць, яких не можна було запідозрити в непевності щодо потреби свого, рідного, навпаки. Інакше село, навіть оте, що найменше, прийшло зі своїми представниками, з людьми, гідними схвальних епітетів, які вмітимуть, коли буде потрібно, поборотися за якнайповніше і якнайгідніше представництво, на якому б високому рівні воно й не було» або: «Народу багато і різного було на першій Конференції Союзу. І всі бажали чогось, всі хотіли вже відтепер, за недовгий від Революції час, щось зробити, чимось допомогти українській в Румунії справі, вкласти своїми зусиллями в процес прогресу всієї нашої країни...»

Був обраний Виконавчий Комітет Союзу Українців Мараморощини в такому складі:

1. Юлії Мануляк – голова
2. Павло Романюк – заступник голови
3. Орест Бучковський – заступник голови
4. Іван Миколайчук – заступник голови
5. Василь Попович – секретар
6. Юрій Боднарюк – скарбник
7. Іван Піцура – член
8. Юрій Паращинець – член.
9. Михайло Бринзанюк – член

Члени Комітету

1. Степан Бучута	23. Василь Бумбар
2. Юлія Грінь	24. Василь Годинчук
3. Ярослав Дуда	25. Олена Ярема
4. Іван Корнищан	26. Ілля Ковач
5. Федір Попович	27. Юрій Кукул
6. Микола Самбор	28. Михайло Джуранюк
7. Юрій Павліш	29. Юрій Албічук
8. Степан Кучіча	30. Юрій Бота
9. Олекса Бевка	31. Михайло Небиляк
10. Іван Шевєря	32. Мирослав Петрецький
11. Іван Коржук	33. Василь Удрічук
12. Михайло Маноча	34. Микола Руснак
13. Микола Кочержук	35. Юрій Кімпан
14. Василь Мешко	36. Ілля Доброцький
15. Микола Ковач	37. Ярина Орос
16. Юрій Сакалиш	38. Іван Боднарюк
17. Марія Чубіка	39. Іван Канюка
18. Олекса Ковач	40. Василь Піцура
19. Іван Глодян	41. Іван Миколайчук
20. Василь Горват	42. Валентин Гава
21. Микола Лаврюк	43. Іван Йойкалюк
22. Василь Бучковський	

Пригадую собі, що на завершення священик Василь Попович декламував свій вірш про українців, про любов до свого народу.

Великий відгук наша конференція мала в тодішній місцевій пресі.

В тому ж номері нашої газети «Новий вік» були представлені повідомлення про організування наших українців в різних краях Румунії, а саме:

«Сучавський повітовий комітет СУРу повідомляє, що 25 лютого о десятій годині у Сучавському домі культури відбудеться зустріч трудящих української національної меншини. Комітет запрошує на цю зустріч українців сіл і міст для обговорення важливих питань соціально-культурної і освітньої роботи серед українського населення повіту». І «Крайовий Союз Українців Банату повідомляє, що 27 лютого ц.р. о 16-ій годині в місті Лугожі Тіміського повіту в урочистому залі місцевого ліцею ім. Коріолана Брендічану відбудуться збори з цілпо обговорення проблем трудового і соціального, освітнього і культурного характеру. Від імені Виконавчого Комітету цього Союзу пан Юрій Семенюк запрошує на зустріч всіх тих, які пропозиціями, ідеями, всілякими зусиллями зможуть сприяти цій справі, організації Союзу».

(Продовження на 4,5,6 стор.)

Доповідь голови СТЕПАНА БУЧУТИ

(Початок на 3 стор.)

На жаль, засновники і перші голови цих двох крайових організацій надто скоро покинули цей світ. Письменник Юрій Лукан, бувший голова Буковинського Крайового Союзу Українців Румунії, був призначений інспектором в Міністерстві освіти для української меншини Румунії. Його і тепер згадують українські викладачі як найліпшого інспектора, який сприяв відкриттю українських шкіл не лише на Буковині, але і по всій Румунії. Він керував молодіжним художнім гуртком і мандолінним оркестром в Сучаві. На жаль, не всі співвітчизники вміли оцінити його.

Покинув цей світ і Юрій Семенюк, який так сильно боровся, щоб завести українську мову в школах і в церквах в Банаті. За його ініціативою і його зусиллями був споруджений Храм «Святого Апостола Великого Князя Володимира» у Лугожі, якому 31 липня 2010 р. сповниться 20 років від спорудження і який став Банатською Протоієрією.

Юрій Семенюк, випускник Сієтської педагогічної української школи, здобув вищу освіту в Мюнхенському Університеті в Німеччині.

Всім нашим першим активістам низький уклін.

Той самий часопис повідомляє, що: «в м. Сієті, Марамороський повіт, засновано Український Православний Вікаріат. Це вирішено на засіданні Святого Синоду Румунської Православної Церкви».

Український Православний Вікаріат з Румунії був заснований постановою Румунського Православного Патріархату у Румунії, якого резиденція була в місті Сієті на Мараморощині і описля перетворений на Українську Православну Протоієрію під офіційною румунською назвою «Protopriatul Ortodox Ucrainean de coordonare Rit si Limba». На посаду протоієрея було іменовано отця Василя Бойка, настоятеля української православної парафії в Полянх.

Синодне рішення про перетворення Вікаріату у Протоієрію та іменування отця Василя Бойка протоієрем затверджено Рішенням Міністерства культів. Резиденцією Благодійства стає село Поляни на Мараморощині і отець Василь Бойко починає підтримувати зв'язки з румунськими ієрархами (на території яких знаходяться українські парафії, а саме з Метрополією Молдови, Метрополією Банату, Єпископією Клужу, Єпископією Ораді, Єпископією Араду. Після Грудневої революції 1989 року духовенство і віруючі почали виборювати свої церковні права і вимагати від Румунського Патріархату, Міністерства культів і державних властей заснування Українського Вікаріату із резиденцією у місті Сієті.

Священний Синод Румунської Православної

Церкви вирішив знов заснувати Український Православний Вікаріат, юридично і канонічно підлеглим прямо Румунському Патріархату. З цієї нагоди, отця Івана Піцуру підвищили до рангу Генерального Вікарія Української Церкви в Румунії, що зареєстровано у Синодальнім акті № 1432 12 лютого 1990 року.

Завдяки українському відродженню в Румунії була відновлена і Українська Греко-Католицька Церква, яка існувала до 1948 року, коли була заборонена у Румунії і насильно «возз'єднана» з Православною Церквою.

Після революції, від 1990 року, парафії Сучавського повіту, завдяки отцю Івану Волощук, парохів у Радівця, а теперішньому Генеральному Вікарію, українці визнали себе греко-католиками і повернулись до греко-католицької церкви.

Заснування крайових організацій СУРУ (остання конференція в Тульчі відбулася 27 березня 1990 року, де було обрано головою професора Віргілія Ріцька) дало можливість пізніше зорганізувати Перший З'їзд СУРУ. Цей урочистий момент був радісним тому, що зібрав делегатів, представників з усіх країв Румунії, де проживають українці. В Бухаресті зустрілося багато випускників українських середніх шкіл з Сієту, Буковини і Тульчі, які довгий час після розсунування шкіл (від 1960 до 1966 років) розійшлися по цілій країні. «Був момент зустрічі долі людей різного віку, які після десятиріч неспільності й погроз мали змогу вперше зустрітись разом і не боялись...», як писав в своїй статті головний редактор «Українського вісника» письменник Михайло Михайлюк з нагоди 15-річчя СУРУ. Головою СУРУ було обрано інженера Степана Ткачука, письменника, який показав себе як здібний організатор.

З'їзд ухвалив Статут СУРУ і обрав свої керівні органи з-поміж делегатів, уповноважених крайовими організаціями.

Дальше хочу згадати слова того ж письменника, автора попередньої задової статті, який продовжує: «Тоді, і по сьогодні, ми були і є єдиними в структурах СУРУ і присягаємо таким бути завжди...»

Побажаю СУРУ подальшого довголіття і починаймо нову добу нашого національного утвердження на своїх автохтонних землях в Румунії».

На жаль, після 15 років від заснування СУРУ відомий письменник, громадський діяч, депутат Румунського Парламенту, голова СУРУ Степан Ткачук покинув нас 27 липня 2005 року і пішов у вічність. Для нас усіх свідомих українців була велика втрата. Тоді я в Марамороській газеті «Граюл

Марамурешулуй» надрукував статтю-повідомлення під заголовком «Зникла зірка української етнічності»:

«З глибоким смутком повідомляємо сумну вістку про зникнення з-поміж нас голови Союзу Українців Румунії Степана Ткачука, депутата Румунського Парламенту, відомого письменника, поета і перекладача української лірики.

Пішовши передчасно з-поміж нас, в період плідної праці, як парламентар та керівник СУРУ Степан Ткачук подарував все своє життя для процвітання свого народу.

Літературно деб'ютував ще в 1954 році в українській газеті «Новий вік» з поезією, але не спинився тільки на поезії, писав прозу і був публіцистом. В останній період був головним редактором журналу, який друкувався

румунською мовою – «Куріерул українян».

Степан Ткачук є лауреатом багатьох літературних премій: Івана Франка (США), Петра Могили (США), Івана Франка (Україна), дві премії Спілки Письменників Румунії, був членом Спілок Письменників Румунії та України.

Був серед засновників Союзу Українців Румунії, офіційно заснованого 28 грудня 1989 року, і з цієї нагоди йому було довірено виконувати обов'язки голови, які він вміло і віддано виконував до останнього часу свого життя.

Українці, його приятелі з Румунії, Європи і з заморських та заокеанських країв не забудуть його ніколи».

Для Союзу це була велика втрата, але комусь треба було продовжувати працювати, – під таким девізом я перебрав на свої плечі Степанову роботу. Це був важкий період, нас почали викликати в трибунали через різних перекинчиків, які почали оскаржувати Союз Українців Румунії, бажаючи шахрайством забрати те, на що не мали право, намагаючись розсунувати СУР, добратися до сурієського майна, яке на той час почало помало накопичуватися.

Вже були закуплені приміщення для організації в Сучаві, Сереті, Тімішорі, Лугожі, Турнові (Арадський повіт) і Галаці.

Почали документи оформлення щодо купівлі приміщення для організації міста Бая Маре, де був і центр Марамороської філії.

Нелегко було боротися з різними перекинчиками, які створили мертву цю з пелюшок організацію (ДСУР) на Мараморощині 1996 року під проводом Федора Поповича, Василя Бучковського, опісля й Івана Семенюка, яку врешті перебрав Дмитро Морзан і переселив її на Буковину після 2004 року, коли Степан Ткачук його віддалив від СУРУ за незаконний вчинок. З так званим Демократичним Союзом мав Степан Ткачук до роботи і з Морганом, якого він сам привіз до СУРУ. Вперше у його побачив в Сієті 2000 року з нагоди заходів, приурочених десятиліттю від першої Марамороської Конференції СУРУ, де він був представлений як перший заступник голови в економічних справах СУРУ. Відтоді я потямив, що це нове подбання Степана Ткачука не принесе нам добра, і ось до тепер судимось з ним через різні фальшиві звинувачення з його боку на адресу Союзу Українців Румунії.

Праця в Союзі продовжувалася. Пройшов п'ятий з'їзд СУРУ в листопаді 2006 року, де було висунуто кілька кандидатур на посаду голови. Голосувалося вільно і таємно і переміг той, хто набрав найбільше голосів після другого туру. На останньому з'їзді СУРУ був оновлений Статут, в який було заведено нові статті, інші були видалені з метою зробити його демократичнішим.

Створився демократичний колективний провід, який проводив і проводить чергові засідання.

Від 2007 року СУР видає дитячий журнал «Дзвоник», яким керує головний редактор, письменник Микола Корюк.

З службовців ніхто не був віддалений, але були розсунувані ті посади, на яких працівників не було видно на роботі.

Зарплати були підвищені на 60 відсотків.

За період 2005-2009 років були закуплені приміщення для центрального проводу в Бухаресті на вулиці Раду Попеску №15.

– В Бая Маре купили трикімнатне приміщення на бульварі Інденденції №26;

– В Сієті, на вулиці Плевней № 18, купили двоповерховий будинок з подвір'ям і прибудовою, яку тепер ремонтуємо;

– В Тульчі купили трикімнатну квартиру в центрі міста;

– В Карансебеші Караш-Северінського повіту купили для повітової філії двоповерховий будинок з подвір'ям;

– В Сату Маре купили трикімнатну квартиру;

Доповідь голови СТЕПАНА БУЧУТИ

(Продовження з 4 стор.)

– В грудні 2009 року була завершена робота над Будинком Культури Українців у Тімішорі. Урочисте відкриття відбулося 18-го грудня, в якому брали участь поважні гості із України а саме:

Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії, Його Ексцеленція Маркіян Кулик, радник Посольства, директор Культурно-інформаційного центру в Бухаресті пані Корнелія Лускалова. На їх рекомендацію були запрошені артисти з України – Національний оркестр народних інструментів, солісти Оперного Національного Театру в Києві під проводом народного артиста Віктора Гуцала.

На другий день заходів в цій будинку проходив Фестиваль української колядки в Банаті, серед гостей якого ми мали честь приймати делегацію Європейського Конгресу Українців на чолі з головою Ярославом Хортяні.

До кінця минулого року ми встигли купити будинок і селянське господарство в Рогожештах, українському селі, що належить до комуни Михайлени, Ботошанського повіту, де планується створити український музей і офіс для Ботошанської філії СУРУ.

В цей період були оновлені і відремонтовані наші приміщення в Сучаві і Сереті, в Лугожі і Турнові, а також і приміщення в Палтіну на Буковині і в Яссах.

Але, окрім матеріальних придбань Союзу Українців Румунії, нас цікавить розширення вивчення української мови в школах у тих поселеннях, де проживають етнічні українці, та заснування нових українських класів при ліцях в Сереті на Буковині та Лугожі в Банаті.

Засновано українські секції при Університетах в Сучаві і Клужі.

Статистика 2008-2009 навчального року є такою:

– в садочках виховується 1304 дітей із українських чи мішаних сімей; з них 325 дітей навчаються на українській мові, а 979 вивчають українську мову як материнську;

– в початкових школах і гімназіях (I-VIII класи) учаться 7.764 школярів, з яких вивчають всі предмети українською мовою – 36. 466 – вивчають лише окремі предмети українською мовою і 7.262 учні вивчають українську мову лише як предмет (материнська мова).

– В ліцях навчається 271 учень, з яких лише 197 вивчають всі предмети українською мовою; 45 – лише окремі предмети і 30 – як предмет – материнська мова;

– У вищих учбових закладах українську мову вивчають 39 студентів.

СУР активно залучається до організації і проведення повітових і національних олімпіад з української мови, а також є засновником і щорічно проводить національний фестиваль-конкурс української поезії.

Союз Українців Румунії широко розгортає діяльність у культурно-виховній галузі. Багато започаткованих ним заходів досягли національного і навіть міжнародного рівня, як, наприклад, фестиваль українських колядок і обрядів, який щорічно проходить в Сієті.

За багаторічною традицією кожного року в березні по всіх філіях СУРУ та по всіх українських селах проходять заходи, присвячені великому українському поету Тарасу Шевченку. Тут варто згадати, що минулого року старанням СУРУ був встановлений пам'ятник-погруддя Тараса Шевченка у Сату Маре.

Фестивалі української пісні, танцю та звичаїв проходять на Буковині, Мараморощині і в Банаті.

До традиційних можна віднести і фестиваль «Співжиття» на Буковині.

Це лише кілька з традиційних заходів, організованих СУРом, до яких можна долучити і Свято ветеранів, святкування Дня Неза-

лежності України, заходи на вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років на Україні та багато інших.

Окрім цього, варто згадати, що СУРом був організований і успішно проведений комплексний захід «Слідами забутих козаків»; у різних зонах, де проживають українці, СУР організовує різноманітні тематичні фестивалі сезонних обрядів і звичаїв.

Одною з найголовніших галузей діяльності СУРУ є його видавнича діяльність. Щорічно під егідою СУРУ виходять у світ понад десяток книжок сучасних українських письменників Румунії, переклади на румунську української класичної і сучасної літератури, наукові праці, збірки фольклору, посібники для вивчення української мови та інші.

Як відомо, СУР є членом Світового Конгресу Українців, Європейського Конгресу Українців, Української Всесвітньої Координаційної Ради та Товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ».

В період 20-22 серпня 2008 року в Києві відбувся IX-ий З'їзд Світового Конгресу Українців, у роботі якого делегація СУРУ, очолена його головою, активно взяла участь, виступивши з двома доповідями: про стан українства в Румунії з точки зору людських і громадських прав (принягдіно відмічу, що голова СУРУ Степан Бучута був обраний до Комісії людських та громадських прав СКУ) та доповідь про діяльність Союзу Українців Румунії. Активно виступала на конференції Світової координаційної виховно-освітньої ради СКУ із доповіддю «Стан української освіти в Румунії» Елвіра Кодря, шкільний інспектор з питань викладання української мови на Мараморощині.

Варто наголосити, що представлених на з'їзді СКУ книжкою видання СУРУ останніх років були високо оцінені учасниками з'їзду. 20-21 серпня 2009 р. у приміщенні Національного Університету «Львівська політехніка» пройшли Річні загальні збори Світового Конгресу Українців, де взяли участь представники складових організацій СКУ, в тому числі голова СУРУ Степан Бучута із звітом про діяльність Союзу Українців Румунії, який був високо оцінений учасниками, що у великій мірі піднімає престиж нашої організації серед світового українства.

У жовтні 2009 року у Верховній Раді України відбулися слухання на тему «Закордонне українство: сучасний стан та перспективи співпраці», до участі в яких були запрошені голова СУРУ Степан Бучута і його перший заступник Іван Боднар. У зв'язку з обмеженням фінансових ресурсів з української сторони, нами було вирішено, що в слуханнях доцільно взяти участь лише одному нашому представнику. Таким чином, доповідь про стан українства Румунії була представлена Іваном Боднаром. Тут хочу повернутися до зборів Європейського Конгресу Українців, які відбулися ще

2006 року в Загребі (Республіка Хорватія), в яких ми вперше взяли участь із тодішнім генеральним секретарем СУРУ Іваном Ковачем. Тоді ми висунули пропозицію, щоб представник СУРУ (нами запропонований був Іван Ковач) був включений до Президії – керівного органа ЕКУ, основується на тому, що СУР є однією із найсильніших українських організацій в Європі. Незважаючи на детальну доповідь про нашу організацію та її діяльність, нам було відмовлено, мотивуючись, що СУР до цього часу не брав участі у різноманітних заходах ЕКУ і його діяльності мало відомо серед світового українства. Наш кандидат був все ж таки висунутий, але збори проголосували проти. Це мене сильно схвилювало і я поставив собі за мету підняти міжнародний престиж нашої організації. І вже на XII-му звітно-виборчому з'їзді організації-членів ЕКУ на пропозицію Президії була розширена до 9 осіб. Першою на голосування була висунута кандидатура Степана Бучути, голови СУР, і включена до Президії максимальною кількістю голосів (20 із 20). На цьому ж з'їзді головою була обрана Ярослава Хортяні (Угорщина) і генеральним секретарем – Федір Курляк (Великобританія).

Нещодавно СКУ надіслав на адресу прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко лист з переліком проектів, рекомендацій, складових організаціями. Серед пріоритетних у листі були зазначені такі проекти:

1. Забезпечення будинку української культури в Тімішорі меблями та електронною технікою для бібліотеки, читального та концертного залів (СУР);

2. Створення ескізу пам'ятної дошки українському гетьману Пилипу Орлику та встановлення її в Бухаресті. (СУР);

3. Виготовлення пам'ятника Тарасу Шевченку та його встановлення в Тульчі (СУР);

4. Забезпечення участі представників України (Національного Оркестру Народних Інструментів України та солістів Національної Опері) в українському форумі з нагоди відкриття першого будинку української культури в Румунії (СУР).

СУР із Посольством України в Румунії підписали договір, з якого здійснюлася лише незначна частина. Про участь зазначених вище артистів у заходах з нагоди відкриття будинку української культури в Тімішорі поки що за наші кошти і обіцянки з української сторони.

Голова СУРУ Степан Бучута разом з Його Ексцеленцією Надзвичайним й Повноважним Послом України в Румунії відвідали Верхній Дунаєць з метою оглянути земельну ділянку, виділену місцевою радою комуни Муріялол під Комплекс «Забудайська Січ».

Свідченням добрих стосунків голови СУР і депутата української меншини в Парламенті Румунії є і його участь в різноманітних заходах як в Україні, Румунії, так і в інших країнах, його зустрічі з різними офіційними делегаціями:

– 29-30 серпня 2009 року на XVIII-ому міжнародному гуцульському фестивалі (Вишніца, Україна), де взяв участь у Конференції на тему «Транскордонне співробітництво та інвестиції, бізнес-ідеї, їх проекти для реалізації на Гуцульщині»;

– 22 жовтня 2009 року, в місті Києві, брав участь у проєкті Крузлий стіл на тему «Україна, Румунія та Чорноморський Регіон», організатором якої були Королівський Інститут міжнародних відносин (Великобританія), центр Разумкова та Європейська Фундація імені Тітулеску (Румунія).

– 11 грудня брав участь у роботі Круглого столу на тему «Співвідношення між партнерами Румунії та України», організованого прімарією села Русь-Поляни та асоціацією туризму з Івано-Франківська (Україна).

Ярослава Орися Колотило

Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького протягом десятиліть співпрацює з українськими митцями та громадськими діячами закордоння. Найбільш активна робота випадає на період створення та діяльності ІКЦ „Закордонне українство”, фонди якого поповнюються за рахунок надходжень книг та творів мистецтва від видатних діячів, письменників, митців та щирих українців, які надсилають в дар, здебільшого безцінні українські книги, видані на чужині. Особливо варто відмітити довготривалі узи дружби та співпраці, що пов’язують ОННБ ім. М. Горького та українську спільноту Румунії. У 1999 році ОННБ ім. М. Горького представляла розгорнуту колекцію українських видань на виставці, яка проходила в рамках фестивалю міжетнічних національних культур країн Нижнього Дунаю – України в м. Галаці. В рамках довгострокової угоди Єврорегіону „Нижній Дунай” з метою розвитку та зміцнення культурних зв’язків, глибокого вивчення літературної спадщини, професійного ознайомлення з організацією бібліотечної справи в Україні і Румунії був підписаний протокол намірів між керівництвом ОННБ ім. М. Горького та бібліотеки “В. А. Урекія” м. Галаці.

Окремої уваги заслуговує культурне співробітництво українців Румунії з ОННБ ім. М. Горького. Вагомий вклад до цієї співпраці внесла пані Ярослава Орися Колотило, яка регулярно надсилає до бібліотеки книжки українських письменників Румунії та бере участь у заходах, присвячених популяризації української культури. Пані Ярослава неодноразово відвідувала Одеську національну бібліотеку ім. М. Горького з метою розвитку двосторонніх культурних зв’язків Україна – Румунія. За сприяння консульства Румунії і Ярослави Орисі Колотило до фондів бібліотеки було передано близько 700 румунських видань та аудіо і відео матеріалів, в тому числі періодичні видання: *Revue Roumaine de Chimie*, *Revue Roumaine de Geographie*, *Studii și cercetări de Geografie*, *Revue Roumaine de Neophyisique* та інші. Пані Ярослава не обділяла увагою і визначні дати бібліотеки, такі як 170-річний та 180-річний ювілей ОННБ ім. М. Горького. Так на 180-річ-

ний ювілей бібліотеки у 2009 році Ярослава Колотило прибула з колекцією книжкових дарунків українських письменників Румунії. Постать Ярослави Орисі Колотило яскраво виділяється серед громадських та культурних діячів української діаспори в Румунії. Її шанують в Україні за патріотичну плідну діяльність на ниві поширення та популяризації української культури за кордоном. Життєвий шлях пані Ярослави – це невтомна праця в ім’я нашої Батьківщини. Своім трудом вона сприяє збереженню українського слова і традицій в Румунії, налагодженню дружби між українським та румунським народами та інтеграції України

Одеський міський сад

та її багатой духовної скарбниці в європейський простір. Різноманітна, плідна та досконала діяльність Ярослави Колотило засвідчує її талановитість та енергійність. Ще в ліцеї і в університеті вона діяла, як член і організатор ряду українських вокальних і танцювальних гуртків, які брали участь у місцевих та національних конкурсах. Пані Ярослава закінчила український відділ філологічного факультету Бухарестського університету, працювала викладачем української і російської мов, перекладачем, музеографом в Музеї румунської літератури, а з 1992 року і до цього часу є старшим радником у Міністерстві культури Румунії у справах національних меншин.

Від заснування Союзу Українців Румунії пані Ярослава стала його активним членом, а згодом і головою бухарестського філіалу СУР. Як працівник Міністерства культури Румунії і як громадський культурний діяч, була одним з ініціаторів і організаторів українських культурних заходів, які вже стали тради-

ційними: “Фестиваль українських колядок і обрядів” в Сігеті та Міжетнічний фестиваль “Співжиття” в Сучавському повіті, “Різдвяне свято”, “Український Великдень”, “Шевченківські дні”, “Дні української культури” в Добруджі, в

Банаті, та інших місцях, “Фестиваль-конкурс української поезії”, Фестиваль “Українська осінь” в Реметах та інші. Була активним організатором симпозіуму і “Свята Мазени” в Галаці, “Свята Ольги Кобилянської” і “Свята Шевченка” в Бухаресті 1999-го року, коли був відновлений пам’ятник Великому Кобзарю.

Також Ярослава Колотило була ініціатором численних етнографічних румунсько-українських досліджень українського етносу у Мараморошині і Добруджі тощо. Вона є засновником дитячого ансамблю “Веселі дівчонки” в Бухаресті, який з 1995-го року переростає у молодіжний ансамбль “Зоря”, що гастролює по різних куточках Румунії і бере участь у фестивалях в Україні.

Пані Ярослава брала участь в організації численних тематичних конференцій, наукових міжнародних симпозіумів та конгресів. Надрукувала понад 40 статей, доповідей та інтерв’ю у газетах і журналах СУРУ: “Український вісник”, “Наш голос”, “Вільне слово”, “Сигігил ucraіnean” та базатъох українських виданнях на українській і румунській мовах.

За свою невтомну діяльність на благо України ювілярка має численні нагороди: медаль за «Культурні заслуги» зі сторони Президента Румунії; медаль від Міністерства культури і туризму України в 2005 р. «За культурні заслуги»; медаль від Управління культури Державної Адміністрації Івано-Франківської області за співпрацю в галузі культури; медаль “Козацький хрест”, з нагоди проведення симпозіуму “Іван Мазепа і Румунія”.

Ярослава Орися Колотило народила трьох чудових дітей, яких виховала в душі любові до історичної батьківщини і пошани до української культури та традицій.

Дорога Ярослава Орися Колотило, ми дуже цінуємо Ваш особистий внесок у збереження та розвиток української культури в Румунії та впевнені, що Ваша діяльність ще довгі роки буде сприяти зближенню культури і духовної сфери України та Румунії. Хай Ваша наснага і відданість справі будуть запорукою успіху Вашого діла!

Зал “Українці в світі”
Одеської національної бібліотеки
ім. М. Горького

Школі села Данила – 100 років

Сьогодні, коли через кризу багато шкіл закриваються, хочу написати про школу, якій сповнилося 100 років – це школа у буковинському селі Данила (Сучавський повіт).

Вперше у Данилі заснував викладання уроків безплатно отець Василь Волчинський, якому допомагав кантор. Це сталося між 1897-1909 рр.

Завдяки священику Василю Волчинському, між 1909-1910 рр. збудовано школу, про яку йде мова. Ще донедавна на школі був напис «Școala populară 1910», тобто «Народна школа». Чому донедавна? Тому що під час ремонту «славі» майстри знищили напис, який свідчить про рік, коли закінчили будувати школу. Так стається майже повсюди, то чому в Данилі мало статися інакше?

Школу, яка мала один поверх і яка була обладнана, будівельник передав разом з ключем примареві Константину Нагайчуку.

Сільська рада встановила, що школа буде відкрита тоді, коли буде призначений румунський вчитель. Була післана просьба до Відня в 1911 р. Відповідь запізнилася, і так сталося, що навчання почалося аж в 1919 р.

В першій навчальній році (1919-1920) до I-го класу було записано 134 учнів, до II-го класу – 36, III-го класу – 4 і IV-го класу – 9 дітей.

Були включені всі діти віком 7-13 років.

Поступово в 1920-1921 рр. вже був і IV-ий клас, так що під час реформи освіти 1948 р. школа мала I-VII класи.

В 1964 семирічку було перетворено на восьмирічку (I-VIII класи). Після 1948 р. тут вчилися і діти (V-VII кл.) із сусідських сіл Якобешт, Ракови, Слобозії, Гура-Солчій.

Завдяки тому, що в 1949-1950 рр. почала викладатися українська мова і в V-VII класах, учні із Якобешт і Гура-Солчій відтяглися. Так що у місцевій школі zostалися учні із Данили і Марицейки.

Нагадаємо, що в 1949 р. при школі був заснований гуртожиток. У Данилі вчилися і діти із таких сіл, як Майдан, Солонець і Вашківці. В 1954 р. число учнів упало під 50, тому гуртожиток закрили.

В 1959 році на прохання жителів було розснвано викладання української мови.

Ось число учнів в деяких навчальних роках: 1976-1977: 172; 1979-1980: 182; 1982-1983: 152; 1985-1986: 127.

А нині, в 2009-2010 – 85.

У Данильській школі викладали понад 40 педкадрів, між якими: Микола Чередарик, Іван Захарійчук, Драгош Кусьяк, Анна Ткачук, Марія Верчук, Олтя Козловська, Анна Мазуряк, Стела Гоян, Лучія Павлюк, Олена Ткачук, Віоріка Курилець, Валентина Грішук, Дойна Манайчук, Маргарита Адам.

Осі і імена деректорів школи с. Данили: Памфіл Нагірняк, Ілля Сабін, Марія Березницька, Штефан Добря, Юрій Гладун, Константин Голишук, Олена Кідеша, Ілля Ткачук і Маргарита Адам.

Немало бувших учнів школи с. Данили закінчили вищу освіту і стали:

лікарями – Марія Мазуряк, Олена Попеску;

Павлові Шовкалюкові,

котрий 11 січня 2010 відсвяткував своє 70-річчя

ПОЗДОРОВЛЕННЯ

Що пишу – пишу із любові,
Тому, що повен я добра,
Молю Ісуса, щоб Павлові,
Дав щастя й довгого життя.

Хоч сімдесят вже пролетіли,
Мов птахи в вирій гей летять.
Молюсь, щоби в Павла дозріли
На радість нам ще хоч би п'ятдесят.

«На многая літа!», любий Павлику, міцного тобі здоров'я!

Твій односельчанин Михайло ВОЛОЩУК

інженерами – Степан Ткачук, бувший голова СУРУ, депутат; економістами – Василь Городинчук, Олена Гринчук, Марія Ротар; лісничими інж. – Василь Кваснюк, К-тін Нагарняк, Ілля Кваснюк; викладачами – Михайло Баб'юк, Марія Козмюк, Роксана Дудуман, Вероніка Мунтяну, Занфіра Нагайчук, Дарія Павлюк, Дмитро Романюк, Олівіан Шийчук, Олена Ткачук, Марія Ткачук.

Вчителі – Маріана Баб'юк, Дмитро Кирилюк, Сильвестр Городинчук, Лівія Мадон, Анна Павлюк, Домніка Ткачук, Одоріка Ткачук, Олімпія Удудек, Арістіка Василюк, Єуфрозіна Зеленчук.

Вибачаюсь, якщо не зміг всіх назвати у статті.

Біля школи знаходиться й невеличкий дзвін. Коли я ходив до школи села Марицейка, а потім до школи у Марицеї, той дзвін рівно о 7 годині ранку дзвонив і тоді я й всі малюки рушали до школи.

В ті часи дітлахи не мали на руках годинники. Ми були дуже раді, що знали, коли 7 ранку.

Не раз я пропонував «менеджанерам» школи Данили відновити традицію, але...

Чому? Соромно?

Значить, цього року школі села Данили 100 років. А далі? Цього року в Сучавському повіті буде закрито 27 шкіл.

Микола КУРИЛЮК
Фото автора

Це вже історія

Союз Українців Румунії сповнив двадцяту річницю свого існування, бо хоча наша організація була заснована з кінці грудня 1989 року (21 рік тому), її офіційне літочислення ведемо від юридичного оформлення і першого установчого З'їзду, який відбувся у травні 1990.

Отже, можна стверджувати, що національна організація українців Румунії має вже свою історію. Колись її сторінки вивчатимуть дослідники. Вивчатимуть не тільки перебіг подій цих двох десятиріч, а й безперервність існування українців в межах імперій і держав, дивовижність їх живучості, збереження мови, культури і традицій, моменти духовного розвою у вельми несприятливих умовах тоталітарного режиму, змагання за національне відродження в умовах демократії і свободи.

Для історії у часовому вимірі 20 років – це мить, крихітка, які губляться у століттях. Та час від часу, як вираз неперекладу і високих прагнень, в історії людства виникають астральні моменти, що на віки визначають його еволюцію і долю.

Для українців Румунії таким астральним моментом були радикальні події та зміни, які спалахнули у грудні 1989 року. Події тим значенніші, бо вони відбулися в умовах темряви і безнадії, в яких українська меншина перебувала на межі свого існування, на краю пропасті, безодня, якої означала втрату національної ідентичності. Все, що українці здобули у 50-ті роки – роки дивної нині відлиги в національній площині – зводилося нанівець комуністичним режимом, який систематично нівелював національні риси нашої громади. Українські школи були румунізовані, бібліотеки знищені, буквально спалені, українська пісня пригнута різними заборонами, мова маргіналізована до побутового вживання. Рідне слово у своїй повноцінності жило тільки на сторінках книг українських письменників – напрочуд талановитих і сміливих, немовби з генетичних глибин українського роду у ті критичні моменти озвався голос крові і виплеснує на світ у мистецькій полівалентності. А виразники слова у красному письменстві, котрі ще є серед нас, можуть з повним правом озватися перефразованими словами Павла Тичини: «Молоді були ми, молоді, повні сили і відаєж».

Щоб збагнути безповоротний плин часу, скажемо, що ті, котрі у перші дні після повалення комуністичної диктатури заклали цеглину у підвалини СУРу, молоді ще тільки хіба душевно і духовно. Адже Миколі Корсюку у березні виповниться 60 (з роси і води, ювіляре!), Івану Ковачу наближається 65-річчя, а автору

цих рядків 70-річчя.

«Незлим тихом словом» слід згадати тих, котрі, виконавши свій обов'язок перед українською громадою як за комуністичного режиму, так і в перші роки свободи, пішли на вічний спочинок, і всі передчасно. Це письменник і перший інспектор з українського шкільництва Юрій Лукан, учитель, письменник і диригент Іван Шмуляк, талановитий прозаїк і генеральний секретар СУРу Корнелій Регуш, видавець і критик Євген Мугайчук, сильний духом поет Іван Негрюк, перший романіст у нашій літературі Михайло Небиляк, ерудит Ігор Лемний, суперечливий, складної структури письменник, перший голова СУРу і депутат Степан Ткачук.

Згадую ці імена, бо вони залишили нестертий слід на крутій стежі нашого трудного національного відродження. І вагаюся стверджувати, що їх замінили люди такого ж високого ґатунку.

А кадрів у нас національного і професійного штибу загрозливо мало. Бракує учителів української мови, молодих диригентів, журналістів, а то й високосвідомих активістів з організаторськими здібностями та авторитетом у площині сурівської діяльності. На жаль, молодь з вищими студіями в Україні і Румунії не горнеться до нас, заклопотана зробити професійну кар'єру.

Ці та інші пекучі проблеми української громади повинні бути обговорені на наступному З'їзді СУРу, що спіпадає з двадцятою річницею нашої організації.

У ті грудневі дні, з моторошною темряви – до сліпучого світла свободи і демократії. Наче не вірилося, що з того знаменного дня – 22 грудня – можеш на повний голос заявляти і писати, що ти українець, що ти належиш до галузки великого українського народу, закинутої волею історії поза материнський материк, що вже маєш свободу слова і що національну свідомість і совість вже не мусиш ховати поза сімома замками.

Не уточнюватиму хронології подій. Згадаю тільки, що після того як над Бухарестом востаннє пролетів білий

вертоліт з диктатором Ніколає Чаушеску на борту, ми, молоді працівники газети «Новий вік», як і десятки тисяч мешканців столиці, вийшли на вулицю, де населення браталося з армією і з насолодою топтало комуністичні символи. П'яніли від повітря свободи, відчувалися між собою братами, ладні простити один одному всі «гріхи», були свідомі, що треба діяти, але ще не знали що і як робити, було аж наче неймовірно, що в наступні дні за столом головного редактора вже не стоятиме людина з чорною рукою і чорною совістю; усвідомлювали тільки, що з «двоптижневика для українського населення Румунії» «Новий вік» має стати публікацією українців Румунії, що ми повинні взяти долю у власні руки, що «рости і діяти нам треба».

Якими були ми в ті дні? Мабуть, ще романтиками, мрійниками і певною мірою наївними, хибно вважаючи, що з падінням диктатури розв'яжуться усі наші проблеми, що застій українського духу (а він тривав десятиріччя) розповиється і розквітне з самого ентузіазму свободи.

Знали, що нам треба організовуватися і що це повинні зробити насамперед ми – українські письменники з Бухареста, бо інші представники нашої нечисленної інтелігенції були розпорошені по далеких селах чи містах Сучавщини, Мараморощини, Банату. Ми були та «еліта», від якої українське населення сподівалося конкретних дій.

Не запам'яталось на чий пропозицію газету «Новий вік» було перейменовано символічно на «Вільне слово». Але я сів за друкарську машинку, щоби написати свою першу вільну статтю, взявши за заголовок гасло Французької революції «Рівність, братерство, свобода».

Нагальною була потреба заснування національної української організації, розроблення її статуту. Оскільки мадяри були оперативніші, директор видавництва «Критеріон» Домокош Геза, щирий друг українців, передав через Миколу Корсюка їх статут, який послужив нам за взірєць. І вже наприкінці грудня Союз Українців Румунії «народився», про що було повідомлено по телебаченню. У першому числі «Вільного слова» було надруковано десятки імен його засновників, щоби надати першій в історії українській демократичній організації масової легітимності, мобілізуючого характеру.

Михайло МИХАЙЛЮК
Фото Степан Бучута

(Продовження на 9 стор.)

Установчий з'їзд

У травні 1990 року пройшов установчий з'їзд Союзу Українців Румунії, і з того моменту можна було сказати, що мрія українців мати свою організацію збулася. Першим головою СУРу було обрано Степана Ткачука.

З'їзд відбувся, існувала організація, але це був тільки зародок запоруки нашого українського відродження. Роботи – непочатий край, аби її виконати не досить було постреволуційного ентузіазму. Залучати людей до цієї великої справи було нелегко.

Не буде перебільшення, коли скажу, що насамперед виникла потреба деколонізації совісті українців, пробудження до життя із травмованої десятиріччями комуністичного свавілля національної гідності, подолання хронічної боязні не порушувати «табу», аби не бути покараними за вільнодумство. На першій порі зголосилося багато ентузіастів, та надто мало витримало несподіване «навантаження». До української справи, зокрема відродження викладання рідної мови там, де вона була скасована (маю на увазі насамперед Буковину) прилучилося немало тимчасових попутників чи просто хосенців, які при перших труднощах відійшли, стали осторонь і ждали, що воно буде.

Важко міцніли і місцеві осередки СУРу, до яких увійшли й випадкові люди, «патріотичний запал» яких недовези остиг.

Окиньмо зором те, що бажали і навіть могли мати, і що маємо. Це треба робити у порівняльному плані, бо після 20-ти років багато з нас наче забули те, що ми мали і з чого та з чим вирушали у нову дорож в умовах свободи і демократії.

Отже, що ми мали 20 років тому? Крім літератури справді високого художнього рівня, на диво без кричущих компромісів, викладання української мови у румунських школах з більшістю «білими плямами» (маю на увазі Буковину і задунайських українців), крім кількох гуртків художньої самодіяльності і нечисленних церков зі відправою рідною мовою, ми нічого іншого помітного не мали. Навіть не мали педагогічної школи для підготовки українських учителів. Ще мали газету «для українського населення», в якій нізачо не можна було відстоювати українську справу. Жалливо мало!

Все це наче забулося і вже проявляється облудне самозадоволення досягнутим, особливо серед тих, хто посів тепленьке (і вигідне!) місце в сурівській ієрархії.

Забувається, що людина живе не хлібом єдиним, що їй потрібна і духовна пожива. Життя без духовної поживи, без віри у щось вище, благородніше, хай навіть іноді недосяжне – просто животин-

ня. Саме на це й важив комунізм, антигуманний у своїй суті, – на покірність, на приреченість людини, на прищеплення їй тільки інстинктів виживання. Покалічені душі можна задобрити ласим шматком, втокмачивши перед тим, що він кинутий з великодушності можновладців.

Не скажемо, що падіння комуністичного режиму не мало різкого психологічного ефекту серед українського населення. Це було б неправдою і образою для тисяч людей, які роблять українську справу, виховують дітей в українському дусі, голосують за українських кандидатів, читають українські книги і газети.

Та якби провести соціологічний опит за всіма правилами, його результати були б тривожними. Особливо, щодо середніх поколінь українців. Виховані до революції на цінностях мажоритарного населення (включно на мові) багато представників цих поколінь вважають себе тільки українського походження – батьку українці, а вони наче відрізана гілка. Одні тягнуться до рідного кореня, інші не мислять себе українцями. Цим і пояснюється спад чисельності українського населення за останнім переписом. Саме їх треба переконати повернутися в національне лоно. Та найбільше нам треба важити на цвіт кожної нації, кожної національної меншини – на дітей шкільного віку. Виховасмо їх в українському дусі – матиме наша меншина майбутнє.

СУР – наша національна організація

Якщо за комуністичного режиму свідомі українці були майже безсилим свідками того як занепадає українська справа, як денационалізується наша молодь, то зараз СУР має широкі можливості і засоби активного впливу на свідомість українців.

В Румунії діють демократичні європейські закони у справі національних меншин. Держава виділяє необхідні фінансові засоби для збереження і розвитку національної і культурної ідентичності нацменшин, включно української. СУР, як національна організація української громади, через свого представника у Парламенті, у Міністерстві культури, через шкільних інспекторів, представників у державній адміністрації має можливості обстоювати інтереси українців.

Крім того, завдяки урядовому фінансуванню, СУР видає чотири публікації українською мовою і одну румунською,

друкує книги українською мовою.

СУР виділяє десятки тисяч лейв на проведення українських фестивалів пісні, колядок, обрядів, на численні інші культурні заходи.

Чи не в усіх українських селах і містах, в яких є більші українські громади, діють місцеві сурівські організації – складові крайових філій СУРу. Для всіх крайових філій в останні роки куплено будинки, збудовано український дім у Тімішорі.

Про проблеми, які повинні викристалізуватися до З'їзду і стати предметом обговорень делегатами форуму – у наступному числі «Українського вісника».

Отже, маємо досить міцну організаційну структуру на національному рівні і вона є запорукою нашого майбутнього. Та все залежить від людей. Там, де керівники сурівських організацій люди активні, віддані загальній справі, там і результати помітні, проросли чи проростають міцні паростки культурно-духовного життя, там виборює своє місце українська мова у школах. Прикладом цього можуть послужити банатські українці, котрі переселилися в цю зону переважно з Мараморощини і наполегливо діють за те, щоби їх діти навчалися рідної мови, щоби у церкві боже слово мовилося по-українськи, щоби лунала рідна пісня і жили традиційські звичаї.

Нелегко виборсуватися українцям з тенет минулого, акому покладено край 20 років тому. Але є обнадійливі результати, що українці врятовують своє національне єство.

Великі надії покладають українці Румунії на Україну – їх історичну батьківщину. Українська громада Румунії сподівається більшої підтримки і допомоги, сподівається на прокладання міцних мостів єднання з історичною батьківщиною.

За нашу сьогоднішню свободу пролилася невинна кров, в тому числі й українців, які віддали життя на барикадах Революції.

То хай у нас, свідомих українців, символічно ллється піт з чола у невтомній праці на благо нашого національного відродження.

Враження від XVII-го національного фестивалю українських колядок і обрядів

У марамороському місті Сігеті відбувся 10-го січня 17-ий Фестиваль українських колядок і обрядів, який зібрав численні художні колективи і колядників з Мараморощини і з інших повітів, де живуть українці (Тулча, Тіміш, Сучава, Ботошани, Сату-Маре). Із України, із сусіднього Закарпаття, прибув невеликий жіночий художній колектив.

Я хочу висловити кілька вражень як один із ініціаторів цього фестивалю і учасник-організатор чи не всіх 17 випусків, переживаючи постійно за його майбутню долю.

Приємно бачити, що це єдине сучасне українське культурне дійство стало традиційним і одночасно найдавнішим фестивалем у Румунії, бо проходить 17 років безпе-

Васильчика, щедрування на Водохреща тощо, які привозять із собою банатські, буковинські та добруджанські українці. Різдвяні колядки із Добруджі притаманні українцям південно-східної частини України. А разом вони творять, безперечно, чудовий колорит – як із точки зору різнобарвності костюмів, так і різноманітного співу і звичаїв.

Фестиваль українських колядок і обрядів проходить, як звичайно, за таким сценарієм: симпозіум чи «круглий стіл» напередодні свята, участь у

Вертеп с. Вишавська Долина, Мараморощина

ранішній Божій службі в день празника, парад народних костюмів по центральних вулицях міста, який завершується святковим концертом українських колядок у будинку культури міста і урочистою вечерею.

Аби не закинули мені, що я тільки розхвалюю фестиваль, хочу зауважити і певні недоліки: цього разу бракував чомусь передбачений симпозіум на тему збереження традиційних українських звичаїв Різдва,

напевно завдячується і тому, що українці взяли за партнера Українську Православну Церкву міста Сігеті, найкращого зберігача і продовжувача народної духовної культури. Бо ж тут, у чудовій православній українській церкві, що височіє в самому центрі міста, гостеприємні священнослужителі щиро збирають до себе учасників фестивалю разом із парафіянами і поважними гостями, щоб своєю активною присутністю прикрасити Господнє служіння і підняти національну гідність українців.

А українці міста і навколишніх сіл уже добре знають, що перші субота-неділя після Різдва Христового призначені і присвячені „Фестивалю українських колядок і обрядів”. Вони щороку нетерпеливо чекають цього свята, котре, як уточнив у

Група дітей с. Клїт, Сучава

Нового року і Водохреща, які висвітлені у фестивалі. Багато колядок повторювалося, а інші зовсім не звучали, бо не була проведена попередня селекція репертуару всіх колективів. Фестивальний зал «Джордже Енеску» виявився замалим для всіх учасників і глядачів, але позитивна та річ, що цього року люди уже не замерзали у великому неопаленому Домі культури ім. Віорела Костіна.

Той факт, що фестиваль став традиційним і постійною душевною потребою,

свій проповіді отець парох української православної церкви, доктор Микола Лаврюк, уже стало для них одним із «храмових празників», другим за Вознесінням Чесного Хреста.

Треба подякувати Богові, що допоміг українцям Румунії провести і 17-ий фестиваль прекрасних українських колядок і звичаїв.

Подякуємо також організаторам великого свята – голові марамороської філії СУРУ Мирославу Петрецькому, а також голові СУРУ і депутату Степанові Бучуті.

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО,
Заступник голови СУРУ, радник в
Міністерстві Культури Румунії

Колядники с. Крішан, Тулча

рестанку. Подібний до нього ще є фестиваль «Співжиття», організований українцями на Буковині, але той має характер міжетнічного, збираючи й учасників інших буковинських національностей.

Інше приємне враження те, що цей фестиваль із події місцевого рівня виріс до національного і навіть міжнародного рівня. Досвід організаторів зростає, і згуртування українців із цілої Румунії при такій нагоді стає дуже важливим, оскільки кожний регіон має можливість представити своєрідні звичаї і обряди. Якщо українці Мараморощини проявляються особливо зі своїм Вертепом („Бетлегемами”, як тут їх називають), крім колядок і новорічних вішунвань, то до них додаються звичаї Маланки і

Вертепники з села Рускови, Мараморощина

Фестиваль українських колядок та обрядів у Корнуцелі

«Îi aṇuīlō īīā°dō ṇdāēā īīāēlā,
Ūī āī ēīdīōōāēyīīnīēēō āīīīāāō°ā
īdāōēā ēīēyāā.
īē, dāāōēñy, īālā āīīīīāāōp!
A°āēdēāē āāāō°, ṣāṇdāēyē ṇdīēē,
Āī ā ēīdīōōāē° āīāō° dīīāē
ēīēyāōāāōē° ā°īōōāāōē,
Ūāñōy, ṣāīdīā°y āñ°ī īīāāēāōē.»

16-го січня Фестиваль українських колядок відбувся в селі Корнуцелі. Фестиваль був організований СУРОм і Караш-Северінською повітовою філією. Місцеві вчителі, учні, примар Іван Попович і голова філії Іван Лібер прийняли учасників перед будинком культури традиційно хлібом і сіллом, музикою і піснею «Зелене жито, зелене». І. Лібер і примар Іван Попович відкрили фестиваль, підкресливши присутність поважних гостей – голови СУРУ і депутата Ст. Бучути, Ю. Глеби, голови філії Тіміського повіту, др. Ади Кручану, директора культурного повітового центру в Решиці, Камелії Шушко, радника у повітовій раді, голови німецької організації у Решиці Ервіна Цігла, доброго друга українців, голови організації СУРУ в Аніні В. Вершигори і примаря міста, священників. Вони поздоровили учасників фестивалю, побажали всім українцям Банату здоров'я, щастя і успіхів в новому році. Голова СУРУ Ст. Бучута передав найкращі вітання українцям Корнуцелі, всім присутнім.

Презентаторами були Сімона Свистак і Михайло Бобік. У переповненому залі будинку культури імені Івана Шмуляка лунали колядки. Відкрили фестиваль найменші колядники, вихованці Корнуцельського дитсадку, разом з вихователкою С. Свистак; потім учні І-IV класів, яких підготувала вчителька Міхаєла Шімоня; старші учні (V-VIII класів), крім колядок, виконали і коротеньку комічну сценетку про те, як примар підготовляється колядувати, за ідеєю викладача М. Бобіка. Слідували групи учнів з Решиці. Отець П. Попович і вчитель Василь Шийко принесли радість і склали славу рожденному Ісусу в їх колядках.

Колектив «Калина» з Шуки, яким керує М. Брашов'яну, молоді дівчата і хлопці, гарно одягнені, маючи й інструментальну музику, крім колядок, розвеселили публіку марамороськими піснями під акомпанемент, а дівчата танцювали і тупотіли, щоб новий рік приніс багатство і врожай. Колядники з Лугожу («Шовкова трава») під провідом Савани Албічук гарно виконали ряд колядок. Вже кілька років колядники з села Зоріле представляють на сцені Віфлеєм, виконуючи роль пастирів, ангелів, діда. Формация з Карансебеша «Червона калина» теж гарно виконала колядки, як і копашельський хор «Зелена ліщина».

Були і звичаї, пов'язані з Новим роком. Була представлена

«Маланка» – лише колектив «Барвінок» виконує такий обряд. Всі колективи отримали грамоти, а дітям й учням Дід Мороз роздає подарунки.

Голова СУРУ Ст. Бучута вручив Василю Кімпан і Марії Кут дипломи за їх активну працю в культурній сфері уже зверх 50 років. Після першої частини, яка тривала досить довго, слідувала друга частина події – кулінарія.

Господарі запросили всіх, накрили столи з смачними стравами, гечно пригощали.

Працьовиті жінки уміють не тільки співати, веселити людей, але і куховарити. Голубці були смачненькі, свіженькі, як і всі страви, приготовлені в корнуцельській кухні. Примар зробив так, щоб люди мали добрі умови для проведення подій, які відбуваються в селі. Це така людина, без якої гурт «Барвінок» і корнуцеляни не змогли би досягнути успіхів. Примар веде всіх вперед, забезпечує все для людей. Жіночий гурт «Барвінок» продовжує зберігати фольклор, пісні І. Шмуляка. Вчителі так само дарують учням все, що мають найкраще. Можна сказати, що у Корнуцелі український дух живе. В школі всі учні вивчають рідну мову. Честь і хвала всім, дорогі корнуцеляни, будьте горді, ви заслуговуєте, щоб кланятися перед вами, завжди знаєте дати шану гостям, всім людям. Хай Бог вам дарує в новому році здоров'я, сили і кращих успіхів у вашій праці.

Голова місцевої організації Циля Шушко завжди має час і сили для свого колективу.

А примар Іван Попович людина яка, крім соціальних проблем в комуні, твердо підтримує культурну діяльність. Тяжко було розлучатись, всі хотіли співати, веселитися, так що продовжувалися у великому залі танці співи, музика.

Приємні враження залишив фестиваль колядок і показав, що це вже традиція між Різдом і Водохрещем.

Анна БЕРЕГІЙ
Фото Ю. Глеби

«З Румунії з любов'ю»

Уривки з книги Людмили Морошану-Дем'янової «Навчання та подорожі українки у Румунії: 40 листів до доньки»

Замість передмови

Румунія не тільки виправдала мої очікування, але і перевершила всі бажання. Реальність виявилася набагато красивішою і кращою навіть від найсміливіших сподівань. Щодня після пробудження потрібні були декілька хвилин, щоб усвідомити, що це диво зараз тут і зі мною...

Тепер я розумію румунські вірші, пишу довгі листи. Я знайшла нових друзів, з якими мені легко. Тепер я в своїй зграї. Отримавши визнання, я повна сил і бажання працювати, а головне – натхнення. Я знаю, що хочу робити, і знаю, що це буде оцінене.

Початок

Румунія відкрилася мені рано вранці з вікна автобуса. Це було схоже на диво – ще вчора я заснула в автобусі в Молдавії, заколисана нудним гуркотом мотора; а тут розплющую очі: з одного боку яскраво-зелені поля і безкрайне небо, з іншої круто йде вгору гора, ліс. Це було в районі Совати.

І раптом стоп. Як потім з'ясувалося, поломка була серйозною, другий автобус з Кишинева повинен прийти тільки за полудень, а мені треба було терміново в Клуж – початок занять, і я не хотіла їх пропустити. Треба було терміново добиратися до Клужа будь-якими засобами.

Один румунський хлопець, що їхав з нами в автобусі, сказав, що доїхати на попутній машині 200 км до Клужа коштуватиме всього приблизно 10 доларів. Я не повірила. Порівняла це з нашими цінами. До моєї «фазенди», що за 50 км. від Одеси, у мене зазвичай вимагають мінімум в 3 рази більше.

«Щось в Румунії не так з грошима», вирішила я; це не те що дешево – це просто безцінь. Як би не було каверзи.

Не вірячи своєму успіху, я, природно, поїхала з цим хлопцем до Клужа. Він виявився випускником поліцейського інституту; у Молдавії був туристом. Інтелігентний, симпатичний. По дорозі ми базікали, знову-таки, на всіх мовах помалу – англійській, російській, італійській. Мене вразило, що випускник училища 22-х років досить вільно говорить по-англійськи і італійськи.

Університетські готелі Клужа

Місто відкрилося зненацька, з високого горба. Воно лежало в широкій долині, розстелялося перед нами, – старовинне місто, з великою кількістю коричневих дахів, розташоване між горбів; вдалині виднілася річка. Мій попутник Георг, що встиг за декілька годин подорожі розповісти мені практично все про сучасне життя Румунії, – політику, молодь, освіту, зарплату, ціни і навіть рівень злочинності в різних районах країни, – довів мене до гуртожитку університету і, без мого щонайменшого прохання, сам вніс мої важкі сумки. Назвати те місце, куди я приїхала, гуртожитком, – все одно, що «Джоконду» назвати «ну так, якась знайома Леонардо». Тобто, гуртожитком це можна назвати тільки по нашій звичці, що раз є університет, то до нього має бути гуртожиток. А це був готель для університетських гостей. У Європі університети, окрім студентських гуртожитків, мають ще і готелі для запрошених професорів, аспірантів, учасників конференцій.

І тут – будівля, що виблискує склом, як завжди, море квітів,

усміхнена дівчина-адміністратор відразу чистою італійською мені пояснила, в якому номері я поселена. Потім до неї підійшли інші учасники, і вона їм відповіла на бездоганній англійській.

А жила я в іншій, особливій будівлі, що має назву «Каса де оаспець» (Будинок для гостей). Не покидало здивування, що це має Університет. У цю будівлю я закохалася відразу. Шлях на другій поверх в мою кімнату пролягає мимо зимового саду (де я потім провела масу часу в ті дні, коли йшов дощ, відмінюючи неправильні дієслова, яких безліч у румунській!). Внутрішній дворик з фонтанчиком і маленьким ставком, де ростуть водяні лілеї. Тиша, скрізь квіти і звук дзюркотливої води. Це справді якийсь сон... І у цій казці я житиму три тижні і вивчати румунську...

Є ще один готель – великий сучасний – інший готель університетський. Для викладачів, аспірантів, учених, що приїжджають в університет у відрядження. Дорівнює тризірковому готелю. І ще поряд з цими готелями у парку існує окрема сучасна будівля (в Україні би сказали – «новобудівля»), з великими просторами квартирами, верандами, лоджіями, всіма сучасними умовами – для викладачів університету, що живуть тут з сім'ями.

Здивування, що це все диво тільки тому, що я захотіла вивчати румунську мову, міцно поселилося у мене в душі.

Спортивний парк

Будинок для гостей знаходиться в парку. І не просто парку, а спортивному парку. Парк належить і місту, і університету. Заснований він деканом факультету фізкультури. Тільки футбольних полів в нім п'ять. І ще багато полів баскетбольних, волейбольних, тенісних кортів, майданчиків з шведськими стінками, дитячих снарядів, величезний критий зал з тренажерами, маса доріжок з різним типом ґравію для прогулянок, і знову клумби, лужки, алеї, високі дерева.

Десь у 10-11 ранку сюди приходять матусі або бабусі з дітками, щоб малюки з дитинства залучалися до краси спорту і руху, а вечорами тут збираються румуни різного віку, щоб віддатися бігу, волейболу та просто зарядці.

Парк доступний для всіх; прийти на прогулянку або пробіжку можна безкоштовно. А якщо займаєшся регулярно – то за символічну плату по абонементу. За парком добре стежать, весь час там щось підстригали, рівняли доріжки, прибирали зайві гілки, стригли куці і траву.

Через декілька днів після мого приїзду в Клуж, під впливом цього захоплення спортивними заняттями, вирішила спробувати відновити пробіжки і я, чого зі мною не траплялося вже років з 15. А в Румунії, живучи по сусідству із спортивним парком, зі мною почали відбуватися приголомшливі зміни. Мабуть, від всього разом – свіжого повітря, сусідства річки, цих просторів, хорошої їжі і, головне, радісного настрою. Вже через тиждень мого перебування у Клужі я, не втомлюючись, ходила в центр міста і назад пішки, що складало 6 км в день, почала бігати на стадіоні вечорами свій черговий кілометр. Коли я повернулася потім назад в Одесу, мене не впізнали, хоча пройшло всього півтора місяця. Я скинула 12 зайвих кілограмів і понад 20 років.

Де жа вю

Я часто випробовую дежавю. Смак свіжозробленої удома бринзи і батькових ласощів – плацинд, запах дідового баранячого коужа. Мій тато походить з родини молдаван. Звідусіль чую бабусине м'яке «л». Як багато людей, схожих на мого батька в молодості, на його рідних. Я ніби знову зустрічаю їх, бачу їх добрі усмішки, ласкаві руки.

Ми проїздили уздовж якогось ринку домашніх виробів – я побачила такий самий домотканий килим, як той, що висів у бабусі над ліжком; та ж гамма квітів – зелений – коричневий – червоний... Більше ніколи ніде такого не бачила. А тут ніби зустріла старого знайомого. Ніби по шматочках мозаїки відновлюю напівзабуте минуле – моє, отця, дідуся.

Я приїхала до Румунії і знайшла своє втрачене дитинство – його кольори, запахи, звуки.

Людмила МОРОШАНУ

СТОПІНКА ПИСЬМЕННИКА

АЖ БИРУВ НЕ БРЕШЕ...

Одотя Кремениха знала всі новини села.

«Не встигне хтось пирснути в одному кутку села, а вона вже фистить у другому», – говорили про неї люди. А їй байдуже, що люди такої думки про неї. Одотя була навіть горда, що вона першою в селі довідується про всі найголовніші новини. І як не знати їй все, що на світі коїться, коли вона сусідка вікном у вікно з самим Олексом Ковданом, який був бировом села, а биров як не знає все, то кому знати?..

– Чулис-те, люди добрі, що сталося?.. Аж биров не бреше, то і я не брешу, – стискала невинно плечима Одотя, розказуючи ту чи іншу історію, почуту від бирова крізь відкрите вікно. Та, на її щастя, биров не брехав жодного разу, і все те, що плескала Одотя, виявлялось правдою. Але вона вже надоліла бирову своїми ушпігами.

І так, одного разу, повертаючись додому з Сільської Хижі, биров зайшов до шинка Шулима випити децю «Мастіки».

– Ой, біда на мою голову, пане Олексю!.. Біда велика... – почав жалітися шинкар, трохи не плачучи.

– Що таке, Шулиме? – здивувався биров.

– Ой хоть дайте ми покуй, бо купив єм на перепродаж уд клятого Менделя з Сигота п'ять бочок лампи*, правда дешево, але чорт знає што тото за лампа, бо сквернчить та пирскає, як нечисте, а до того ще й воняє дьогтем. Хто купить таку лампу уд мене, пане Олексю, кажіть самі!..

– Я допоможу тобі збутися лампи, – хитро посміхнувся биров.

– Ой, пане Олексю, я вам са віддяху, лиш допоможіть, бо пропаде весь мій комерц через Менделову лампу.

– Приготовся, Шулиме, бо зараз прийде бабана за лампов, – підморгнув биров Шулиму, виходячи.

Побачивши, що повертається додому биров, Одотя Кремениха забігла в хату і присіла біля вікна, настороживши вуха – «Хто зна, чи не скаже якусь новину?»

– Де стільки забарився, Оле'? Дивись, кулеша простигла, – сказала з докором Гафія Ковданиха, дружина бирова.

– Та дай ми покуй, бо біда... велика біда настане!..

– Што таке, чоловіче?..

– Хоть ня звідуй, Гафі', а бери корчаги та біжи купити лампи, бо три годи не буде лампи, горе буде людям, у потемку будуть питькати бідні.

Шулим до пізньої ночі продавав лампу, поки не спорожнив всі п'ять бочок.

«Ну, не міг єм купити хоть десять бочок, агі на ню, дивись, як пушла!..» – радіє Шулим.

Та коли люди почали світити тією лампою, то прокляли Шулима та Одотю Кремениху, бо лампи було досить повсюду і ніхто більше такого не чув, що три роки її не буде.

– Хіба я не говорила вам, що аж биров не бреше... – виправдовувалась Одотя перед людьми.

– Вона вам збрехала, що я гонив жінку купити лампи. Хіба хтось бачив мою Гафію у Шулима за лампою? – посміхався биров.

ТИ ЩО ДАВАВ КОРОВІ, МІХА'?

Таких корівок, як у вуйка Феріщака, не було на все село. Гарненькі-кругленькі, повненькі, як огірочки. Любо дивитися на них, аж виблискують шерстю, мов шовком. А молока вдоїть від них вуйко аж по дві-три дійниці нараз, та таке смачне і масне, що їси і не наїсися, і сметани досить, і масла та сиру, словом – всього ніверку.

Злі язики почали плескати, що нібито вуйко Феріщак босоркун і тому стільки молока дають його корівки, бо він відбирає його від інших корів, а стара Товканиха присягала хрестом, що чула як вуйко на своїм горищі доїв терлицю, але мало хто їй вірив, бо всі знали, що стара любить брехати.

Бувало, питають вуйка люди, чим годує своїх корівок, що дають йому стільки молока, а він їм у відповідь:

– «Дай, коровко, молока, дай коровко

масла... та з гузиці скотарико, бо єс ня не напасла...» Я прокидаюсь на зорях та іду з кошем на плечах в Царське Поле за ляхком та горошком, а сіль з кукурудзяною мукою не бракує їм з ясел. Тому мої корівки тільки що яєць не несуть та меду не роблять.

«Розуміється на маржині ліпше від Боб'яника, який закінчив школу до марги**», – хвалили вуйка люди. Тому багато разів, коли захворіє в когось маржинка, то зверталися до вуйка за порадою. А вуйко чи розумівся на маржині, чи ні, але таку раду дасть, що маржинка за день-два стане на ноги і більше не хворіє.

– Я те саме давав моїй Зоряні, – запевняє їх вуйко.

І так, одного ранку прокидається вуйко Феріщак та іде до хліва, а тут з Острога Груника гойкає на нього Федір Дзвонка:

– Мой Міха-а-а!

– Го-о-й! – відгукнувся вуйко.

– Не знаю чи не з'їла моя корова павука, бо надулася, як доба, ти гостив колись таке, Міха-а-а?

– Гостив, Фе', гостив, десь сім году тому-у-у.

– Ти що давав корові, Міха-а-а?...

– Лампи, Фе', лампи-и-и...

Весь день ходив вуйко Феріщак сумний чи то через Дзвонкову корову, чи через інші неприємні спогади...

Аж тут на підвечір знову гойкає на нього Федір:

– Мой Міха-а-а!

– Го-о-й! – відгукнувся вуйко.

– Я дав корові лампи і здохла бідолаха-а-а.

– І моя теж після лампи здохла, Фе-е-е'!.. – відповів невинно вуйко і поплентався до хати.

Михайло ТРАЙСТА

* лампа – гас, нафта

** марга – худоба, маржина

Українська народна казка

Івасик Телесик

Були дід та й баба і мали одного хлопчика. Назвали його Івасиком. Він мав і друге ім'я – Телесик. Івасик на річці рибу ловив. Сидів на березі з вудкою і ловив. І прийшла відьма, і його забрала. І принесла його до свої хати. Вона мала там велику обслугу. І сказала:

– Зараз буде смачний обід.

Залишила відьма одну служницю, щоб вона цього Телесика спекла їм на обід. А сама пішла на лови. Служниця напалала в печі і взяла лопату. І сказала Телесикови, би він на ту лопату сідав. А він поклав на лопату руку. Вона сказала:

– Не так.

Він поклав ногу. Вона сказала:

– Не так.

Поклав голову, а вона знов:

– Не так.

А він тоді її каже:

– Покажи, як.

Вона сіла на лопату, а він її шурнув у піч. Шурнув у піч та й заткав заткальницею. А сам пішов з хати і виліз на дерево.

А всі відьми позбігались на обід, витягнули з печі м'ясо,

Забавлянка

Кує коваль бричку, заглядає в пічку:

Чи є борщ, чи є каша?

Чи є в борщі кусок м'яса?

Ішла киця по водицю та й упала у криницю.

Пішов котик рятувати, став за хвостик витягати.

Ой, цить, кицю, будь весела,

Та поїдемо на села,

Та купимо трана-рана,

А в барана спина драна,

А в корови круті роги,

А в Наталі чорні брови.

почали їсти. Іли і казали, що дуже смачне. А він згори, з дерева крикне, що вони їдять відьму. Вони повискакували навір і почали гризти дерево, щоби його звідти взяти. Уже догризають вони дерево. І надлетіли гуси, і він зачав їх просити:

– Гуси, гуси, гусенята, возьміть мене на крилята. І пролетіли перші гуси – не брали його. Другі летіли – не брали. А послідня гуска летіла і взяла Телесика. І принесла його додому. І посадила його гуска на коминку. А в хаті баба зварила пироги і каже:

– Се тобі, діду, а се мені.

А Телесик кричить з коминка:

– А мені?!

Вони, вийшли з хати, побачили Івасика-Телесика і зняли його на землю. І дуже зраділи вони, що повернувся їх синок. І покладали його на сталець, і казці кінець.

СІЧЕНЬ

– Я народивсь на Рік Новий,
Люблю мороз і сніг,
І тчу я килим зимовий –
Дарунок мій для всіх.
Я холод не послаблюю,
З хурделицями мчу,
Морозом, наче шаблею,
Січу! Січу! Січу!

Місяці року

ЛЮТИЙ

Із братом Січнем схожі ми,
Хоча і не близнята.
Без нас не буде і зими,
Як нас без мами й тата.
Зима відходить. Її сліди
Я замітаю вчасно!
Лечу – туди, біжу – сюди,
Тому й лютую часто.

Леонід Кльосов

Їде баба, снігова

Ліплять діти на горбку,
На санчатах Бабу.
Щоб катати, як живу –
Жартувати раді.

Підштовхнули і летить
Баба на санчатах.
Аж хлоп'яток бере сміх,
Що гукають їй услід:
«Вчися кермувати!».

Та санки по колії
З'їхали щасливо.
Тож сподобалась усім
Вигадка на диво.

Де поділася зима?

(Казка)

Вже минає місяць січень,
А зими ще не було.
Не з'їжджали саньми діти,
З тої гірки, за селом.

«Де сховалась хуртовина?
Де тепер пухнастий сніг?
Так стурбована Галина.
Хто б подумати це міг.

День у день йдемо до школи,
У чоботях, під дощем.
«Не було цього ніколи», –
Стогне Зайчик під кущем.

У барлозі Ведмедиха,
Теж стурбована на лихо:
– Де поділася зима?
Ведмежатам сну нема.

Хто посмів таке зробити?
Сам не сплю – не сплять і діти.
Хто змінив наш розклад сну?
Я за чуб його смикну.

Позіхаючи в барлозі,
Бормотить Ведмідь в тривозі:
«Хто це зиму встиг прогнати?
Я піду його шукати».

Волохатий, клишоногий,
Йшов він лісом, край дороги.

На галявці стрів Лисицю,
Розмальовану сестрицю.

– Добрий день, Лисичко мила!
Це ж до кого нарядилась?
– Добрий день! Та вже весна!
Бачиш, що Зими нема?

– Бачить – бачу. Та не знаю,
Хто жартує в нашій краї?
Ти й подумай не зумів:
Сірий Вовчик Зиму з'їв...

– З'їв! Хіба можливо?
Це ж Зима... Зима не слива?..
– І не Слива й не Кислиця..
А він – з'їв, тобі й не спиться...

А Ведмідь від жарту слів,
Де стояв, від страху й сів.
І заплакав від жалю:
«Я так узимку спать люблю...»

Усмішки для дітей з іноземного гумору

Купівля і продаж

– Чому ти так плачеш, синку? – питає татко свого чотирирічного спадкоємця.

– Я чув, що ти збираєшся купити нового хлопчика, тож мене, напевне, продаси, – схлипуючи, пояснило дитя.

Чи смачна гусинь

У Томмі дуже довгий язичок, а батько забороняє йому розмовляти за столом. Ось і зараз – обідають, а Томмі весь час поривається щось сказати. Батько, нарешті, зглянувся на нього і лагідно запитує:

– Ну що, синку, ти хотів?
– А гусинь їдять? – питає Томмі.
– Ні, – каже батько. – Чому ти про це запитуєш?
– У твоєму салаті була гусинь, і ти її з'їв.

Зрадів

Господиня подала несподіваному гостеві яблучний пиріг і каже:
– На жаль, у нас кінчився сир. Нічого подати до пирога...
Це чує її маленький синок і тихцем виходить з кімнати. За

Передбачливий

– Джонні, в тебе мокрий чуб. Ти знову без дозволу купався.
– Я впав, мамо.
– Не мели дурниць – одяг на тобі сухий.
– Я знав, мамо, ти розсердишся, якщо я його намочу. І перед тим як падати, роздягся.

Арктичний дослідник

Шестирічний хлопчик: – Тату, коли я виросту, то стану полярним дослідником.
Батько: – От і чудово, Білле.
Синок: – Я хочу одразу розпочати тренування.
Батько: – Яким чином?
Синок: – Ти даватимеш мені щодня по долару на морозиво, щоб я загартовувався проти холоду.

Виховання

Мати: – Або будеш мене слухати, або залишишся без пирога.
Хлопчик: – А з чим, мамо, пиріг?

У вихідний день

– Чому ти не одружився,
Пропала охота?
Припинила тебе, Ганцю,
Нагальна робота?

У день вихідний попробуй
Знайти половину,
Що так важко закохатись
В Любу чи в Христину?

– У день вихідний ти кажеш
За ними ходити?
Та хіба мені не треба
Тоді відпочити?

Запросив

– Запросив вас настроїти
П'яніно в куточку,
А ви взялись цілувати
Мою любов дочку?

– Треба було цілувати,
Доведу вам, друже,
Бо донечка ваша була
Розстроєна дуже...

Потім, після «настроїння»,
Вона звеселилась
І призналась, мовби знову
На світ народилась.

Де шукати?

Сів в машину пан Чепурний –
Мандрувати знає...
А слуга йому вклонився
І тихо питає:

– Якщо пані зацікавить,
Де ви – схоче знати,
Скажіть мені, де не треба
Вас тоді шукати?

– Ти розумний і кмітливий –
Зірка Негостини.
Шукай мене цілим світом,
Тільки не в Галини...

Вилазить

Кохання – це наче стрілка,
Не зміряєш оком.
Бо проходить крізь кишеню,
І вилазить боком...

Михайло ВОЛОЩУК

Доброму другові, аптекарю Ю.П.

(З нагоди дня народження)

Завірюха віє всюди,
Морозило – стук та стук!
Ми радієм першим лютим,
Бо ввійшов тоді у люди
Славний Юра Пережук.

Легінь файний і моторний,
Зразу вдався до наук!
Ми радієм першим лютим,
Бо душею став гонорний
Наш приятель Пережук.

Довго він шукав ґаздині,
Багатьох горнує до рук!
Аж поклала Клавдя крапку,
І при кралі, в Негостині,
Підписався Пережук.

Став він добре ґаздувати,
Діточок аж двоє штук!
Ні мороз, ні завірюха

Не спроможуть залякати
Тих, ким радий Пережук.

Ліки знає підбирати,
Навіть для любовних мук!
Молодиці дуже раді
У аптеці постояти
Як торгує Пережук.

Ми тебе шануєм, Юро,
Щоб не знав ти горя, скуп!
Буь здоровий, люби твердо,
Не дивись вперед похмуро,
Добрий друже, Пережук!

П.С.

Але має друг Юрасик
І недобрий звук!
Перед шахом у корчмині
Може довго так стояти,
Начебто... прибив на цвик!

Євсєбій ФРАСИНЮК

Кругленьке словечко

(Бувальщина)

Задумав один парубок женитися. От думає він: кого б тут у
старости взяти? Піду я до свого рідного дядька, візьму я його в
старости. Так і зробив. Прийшов до дядька і каже:

– Дядюню, допоможіть моєму горю, ходімте, я вас пошлю у
старости.

– Дядько питає:

– До кого, небоже, думаєш мене посилати?

– Я думаю, хоч би і до Степана Руснака, у нього дівка гарна: очі
чорні, розумна.

– Дядько йому і каже:

– Я би допоміг тобі, якби ти був трошки розумніший, а то піду
з тобою та тільки сорому через тебе наберуся і з тим
вернемось.

– Парубок на те:

– Як то ви так, кажете, що я нерозумний чи дурний?

– Та не те, що ти дурний, а тільки, що у тебе мова не дуже
гарна.

– Як то так?

– Та так! Оце як підемо, увійдемо до хати, то ти подумай, що
там треба з людьми говорити!

– Як то, що говорити!

– Як ти увійдеш до хати, поздоровкайся з людьми гарненько
подумай, якого би словечка там сказати гарненького,
кругленького.

– Ну спасибі, дядьку, за добру науку! Так я вже буду казати.

Пішли вони до Степана Руснака. Той запросив їх до хати,
посадив за стіл. Почали вони про своє діло говорити, а молодий
сидить за столом і думає: «Як би тут не забути дядькову науку?
Якого б тут словечка сказати гарненького і кругленького?»

Подумав і як крикне на все горло:

– Обруч, обруч, обруч!

Степан Руснак вилупав на нього очі й питає:

– Де ти бачиш обруча?!

А наш молодий і каже:

– Мене дядько так учив, щоб я сказав кругленьке, гарненьке: ну
я і сказав кругленьке, якого вам ще круглішого треба, як обруч?

Подав

Микола КОРНИЩАН

Подаємо новий адрес по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- л За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей від-
повідають автори підписаних матеріалів.
- л Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- л Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- л Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіс-
лані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKIY VISNEK

Виконуючий обов'язки головного редактора

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза Шендрою

Редакція: Раду Попеску Нр.15

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748, 0212220724

Друкарня S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15

Sector 1, București, România